

BUCHLOVSKÝ ZPRAVODAJ

Sníh na loukách pod Buchlovem se letos zřejmě udrží déle než v předcházejících letech (foto: V. Kořínek)

SPOLEK PRO OBNOVU VENKOVA ZLÍNSKÉHO KRAJE
učtuje v součtu

O ZLATOU CÍHLU OBNOVY VENKOVA
roku 2004 ZLÍNSKÉHO KRAJE

REKONSTRUKCI NÁMĚSTÍ SVOBODY V BUCHLOVICÍCH

inženýr: Olov Baranov
projektant: ing. arch. R. Ševc
dodavatel: F&F Česko s.r.o., Brno

MIMORÁDNÉ OCENĚNÍ

za vytvoření esteticky působivého centra obce
se soustředěným výhledem na řekou,
respektujícím historické prostředí obce

Jaroslav Hlavinka
předseda sdružení pro obnovu venkova

Petr Ševc
zastupitel sdružení pro obnovu venkova

Olov Baranov
zastupitel sdružení pro obnovu venkova

SPOLEK PRO OBNOVU VENKOVA ZLÍNSKÉHO KRAJE
učtuje v součtu

O ZLATOU CÍHLU OBNOVY VENKOVA
roku 2004 ZLÍNSKÉHO KRAJE

REKONSTRUKCI BUDOVY KINA NA SPOLEČENSKÝ SÁL V BUCHLOVICÍCH

inženýr: Olov Baranov
projektant: ing. arch. R. Ševc
dodavatel: S&B s.r.o., s.r.o. Brno

ČESTNÉ UZNÁNÍ

za nové využití dominanty náměstí obce
při zachování původního rázu

Jaroslav Hlavinka
předseda sdružení pro obnovu venkova

Petr Ševc
zastupitel sdružení pro obnovu venkova

Olov Baranov
zastupitel sdružení pro obnovu venkova

SPOLEK PRO OBNOVU VENKOVA ZLÍNSKÉHO KRAJE
učtuje v součtu

O ZLATOU CÍHLU OBNOVY VENKOVA
roku 2004 ZLÍNSKÉHO KRAJE

RESTAURACI MARIÁNSKÉHO SLOUPU V BUCHLOVICÍCH

inženýr: Olov Baranov
projektant: ing. arch. R. Ševc
dodavatel: F&F Česko s.r.o., Brno

ČESTNÉ UZNÁNÍ

za obnovu barokní památky v prostředí tržiny

Jaroslav Hlavinka
předseda sdružení pro obnovu venkova

Petr Ševc
zastupitel sdružení pro obnovu venkova

Olov Baranov
zastupitel sdružení pro obnovu venkova

Svozy nebezpečných odpadů v roce 2005

Firma OTR, a.s. Uherské Hradiště podle smlouvy s obcí Buchlovice obstarává sběr nebezpečných složek odpadu vyříděných z komunálního odpadu skupiny 2001 popřípadě jiné nebezpečné odpady a jejich nezávadné odstranění.

Přehled odpadů:

- rozpouštědla	- oleje a tuky
- kyseliny	- barvy, tiskařské barvy, lepidla a pryskyřice obsahující nebezpečné látky
- zásady	- detergenty obsahující nebezpečné látky
- fotochemikálie	- nepoužitelná cytostatika
- pesticidy	- baterie a akumulátory
- zářivky a jiný odpad obsahující rtuť	- vyřazené elektrické a elektrotechnické zařízení
- vyřazené zařízení obsahující chlorfluorovodíky (ledničky)	- obsahující nebezpečné látky (televize)

Svozy: místo – před Hasičskou zbrojnicí

sběr: **17. března 2005** od 16.00 do 17.45 hodin, **8. června 2005** od 16.00 do 17.45 hodin,
24. srpna 2005 od 16.00 do 17.45 hodin, **4. října 2005** od 16.00 do 17.45 hodin

Hasičská zbrojnice – místo svozu – z nezvyklého pohledu

(foto: -vlk-)

Výročí Jana Amose Komenského

28. 3. 1592 uplyne 413 let od narození českého teologa, filozofa, spisovatele, pedagoga a posledního biskupa Jednoty bratrské.

Při příležitosti tohoto výročí nabízíme několik myšlenek z Komenského díla:

Obecná porada o nápravě věcí lidských

Jedná se o nedokončené vrcholné vševedné Komenského dílo. Obecná porada je vyjádřením celoživotního Komenského úsilí o nápravu člověka, společnosti a světa a představuje nejceněnější projev jeho myslitelsko-vychovatelského odkazu. Ukázka:

„Nikdo si nemysli, že se papír vyrábí proto, aby jej směl kdokoliv počernit jakýmikoliv tlačky.“ (Všenáprava)

„Historie má být paměť minulosti, zrcadlo budoucnosti, usměrňovatelka přítomnosti.“ (Vševěda)

„Lidé se raději mýlí, než aby byli bez vlastního názoru, raději volí špatně, než aby o nic neusilovali a raději se dopouští nesprávností, než aby byli nečinní.“ (Univerzální probuzení)

Česká didaktika

Didactica to je umění umělého vyučování – nejvýznamnější český spis Komenského, první soustavné vychovatelské dílo v Evropě. Ukázka:

„Proč se mám cizím peřím odívati, maje své? Proč cizím zrakem hleděti, maje svůj? Proč cizím rozumem rozuměti, maje vlastní svůj?“

„Den má čtyřicet hodin, ty pro potřebu života a zdraví na tři rozděle, budeš mít osm hodin k spaní, osm k jídlu, procházkám, rozprávkám, hrám a rekreacím jakýmkoli, osm zůstane ku práci, kterou bez nesnadnosti a tesknosti konati můžeš, každou hodinu platného něco spravě.“

Jedno potřebné

Jeden z posledních Komenského spisů, označený německým filozofem J. G. Herderem za nejkrásnější Komenského knihu. Ve spisu pisatel zkoumá podstatu štěstí i neštěstí. Komenský se sám nazval „mužem touhy“, který chtěl po celý život prospět ne sobě, nýbrž jiným. Ukázka:

„Všichni na jednom jevišti velikého světa stojíme, cokoliv se tu děje, všech se týká.“

Vybrané myšlenky J. A. Komenského uspořádal Jan Kumpersa v publikaci JAK (se) učit.

Z dalších nových knih v knihovně:

J. Doležalová – Tajemné stezky kouzelnou Šumavou
A. Brumovská – Krájení snů
Š. Junková – Schody do ráje
V. Javořícká – Dvě andulky
V. Větvicka – Vzpomínková dobrá jitra
A. Mandlová – Dneska už se tomu směju
A. Franková – Deník
V. Křístek – Cesta na poledne
H. Babická – Jeden okamžik v čase
J. Robertson – Skotské duchařské historky
P. Coelho – Veronika se rozhodla zemřít
P. Bezděčka – Medvídek Hamánek
J. Havel, V. Faltová – Barbánek je můj kamarád
I. Lawrence – Pašeráci
J. Mlčochová – Adrianin třetí případ

V měsíci březnu proběhne v prostorách knihovny výstava dobových velikonočních pohlednic z přelomu 19. a 20. století.

Pohanské Velikonoce v Británii

Velikonoce, svátek se silným křesťanským obsahem, se nikdy nezabavil svého „nečistého“ pohanského původu. Anglosaské kmeny uctívaly plodnost pohanských božstev a křesťanským misionářům se jen těžko dařilo zahrnout sem Ježíše Krista. Dnešní Britové se v tomto směru moc nepolepšili – oslavují Velikonoce uctíváním nezřízeného konzumu.

Pohanská tradice říká, že název Velikonoce (anglicky Easter) je odvozen ze jména anglosaské bohyně jara a plodnosti Ostary neboli Eastre, již byl zasvěcen duben jako měsíc probouzení přírody ze zimního spánku. Stejně tak jsou Velikonoce pravděpodobně spojeny s jarní rovnodenností, oslavovanou pohany jako Svátek jara. Když se ve druhém století našeho letopočtu setkali křesťanští misionáři s pohanskými kmeny ze severu a jejich rituály, bylo jim jasné, že aby pokřesťanství barbarů proběhlo úspěšně, musí být realizováno postupně a nenápadně. Dosavadní oslavy jara nešlo prostě zakázat a nahradit je křesťanským svátkem. Misionáři proto ponechali staré pohanské oslavy, ovšem postupně do nich infiltrovali křesťanskou koncepci.

Velikonoce připadaly na stejnou část roku jako Vzkříšení Ježíše Krista, proto po dovršení kristianizace bylo smysluplné pohanské svátky plodnosti zcela nahradit svátkem křesťanským.

Po pohanských oslavách jara nám zbyla především velikonoční vejce, chápána pohany jako symbol nového života. Ale vajíčku nepřisuzovaly tento význam pouze kmeny ze severní Evropy. Již staří Egypťané a Peršané obarvovali vejce barvami typickými pro jaro a dávali je svým přátelům jako znamení obnoveného života.

Ale ani velikonoční zajíc, v těchto dnech všudypřítomný Easter Bunny, není žádným moderním vynálezem. I zajíc je symbol nového života a plodnosti. Ve starém Egyptě býval chápán jako symbol Měsíce a podle některých odborníků je s Velikonocemi spojován právě proto, že doba Velikonoc je odvozována od polohy tohoto nebeského tělesa.

Supermarkety v Británii jsou dnes plné čokoládových vajec obrovských rozměrů. Vajíčka obvyklé slepičí velikosti se sice při troše snahy také dají sehnat, ale většina britských dětí dostane letos zřejmě vejce dinosauřích rozměrů. Zakoupíte je ve velké krabici s průhlednou přední stěnou, takže se můžete šišatou koulí zabalenou v barevném alobalu a usazenou v plastové formě dostatečně pokochat, než ji celou sníte.

žáci 8. tříd ZŠ

Záhada na Větráku

Se svou nejlepší kamarádkou Markétou rády chodíváme na Větrák ke krmelci, protože jsou tam srnky. Občas jim doneseme seno nebo jablka z naší zahrady.

Při jedné naší výpravě, to už se stmívalo, jsme uviděly mezi stromy stín. Trochu jsme se bály, a proto jsme se schovaly do vysoké trávy. Přemýšlely jsme, kdo to asi je. Večer sem přece nikdo nechodí. Byl to muž, oblečený celý v černém. Dřepěl u stromu a na zemi pořád něco motal. Trvalo dlouho než odešel, pak jsme utekly i my. Na druhý den jsme se šly podívat na to samé místo. Našly jsme tam nastražené oko z drátu. Ten muž byl pytlák!

Markétin strýc je myslivec, tak jsme mu všechno řekly. Slíbil, že na toho muže počíhá. Za pár dní ho opravdu dopadl. A my jsme rády, že k našemu krmelci mohou chodit srnky bezpečně.

Lucie Svrbíková, 5. třída

Ještě k valné hromadě hasičů

V minulém čísle Buchlovského zpravodaje jsme vás, milí čtenáři, informovali o jednání valné hromady buchlovického dobrovolného hasičského sboru, která se uskutečnila v neděli 9. ledna 2005. Vzhledem k tomu, že seznam vyznamenaných členů a složení nového výboru byly redakci BZ dodány až po jeho uzávěrce, dovolujeme si tímto únorový článek doplnit.

Ocenění a vyznamenání byli tito členové:

- čestným uznáním SDH Buchlovice: Eva Hrabalová, Eva Hrušková, Irena Kučíková, Františka Ondrůšková a Josefa Ťuhýčková
 - čestným uznáním okresního sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska: Jaromír Kučík, Pavel Březina a Stanislav Buchtík
 - čestným uznáním Ústředního sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska: Antonín Hrabal st.
 - medailí za příkladnou práci: Josef Doležal st., Antonín Hrabal ml., Vlastimil Kořínek, Vladislav Malinka, Jaroslav Špalek st., Zdeněk Tomešek, Marie Kuncová a Marie Zelinková
 - medailí za zásluhy: Oldřich Lukeščík, Miloslav Vítek a Antonín Zelinka
- Další členové pak obdrželi stužky za 20, 30 a 40 let členství v SDH.

Valná hromada také zvolila nový výbor, který bude v příštích letech pracovat v tomto složení: čestný starosta - Antonín Hrabal st., starosta - Antonín Zelinka, náměstek starosty - Oldřich Lukeščík, velitel - Antonín Hrabal ml., zástupce velitele - Jaromír Kučík, strojník - Martin Strýček, referent prevence - Zdeněk Tomešek, jednatel - Marie Kuncová, hospodář - Josefa Ťuhýčková, referentka žen - Irena Kučíková, kronikář - Vlastimil Kořínek, referent MTZ - Pavel Ondrůšek, členové výboru - Stanislav Buchtík, Eva Hrušková, Zdeněk Jakšík, Jiří Kučík, Miroslav Melichárek, Františka Ondrůšková, Ivo Prajka, Miroslav Špalek a David Zdráhal, revizoři Jaroslav Špalek st. a Marie Zelinková. **-red-**

Z jednání valné hromady

(foto: -vlk-)

Zámecký park poničila vichřice

V noci z 26. na 27. ledna 2005 se nad buchlovickým zámeckým parkem přehnala vichřice, které neodolalo několik vzácných dřevin. Na snímcích Oldřicha Stránského vidíte jednu z „obětí“ nočního vichru – 150 let starý a 25 m vysoký jedlovec kanadský.

V zahradnictví dozrávají pomeranče

Dozrávající ovoce

(foto: O. Stránský)

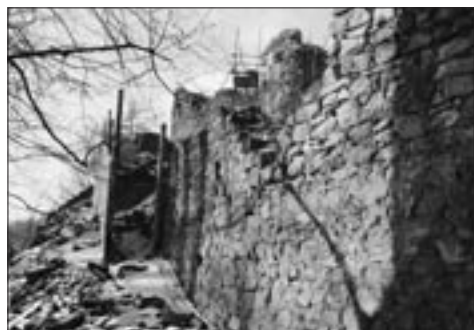
SPHB na hradě Cimburku

V sobotu 29. ledna 2005 se členové Spolku podporovatelů historie Buchlovic vypravili na zříceninu hradu Cimburku. Co se na hradě od předchozích dob změnilo, je zřejmé z následujících fotografií.

Dvojstranu připravil: -vlk-

Dětský karneval 30. ledna 2005

Trpké návraty Leopolda Berchtolda - I

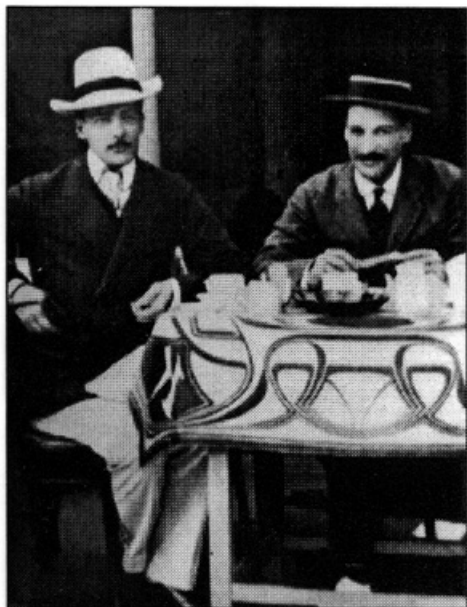
Bořek Žižlavský

Leopold (II.) Berchtold byl příslušníkem staré tyrolské rodiny, která získala majetek na Moravě po bělohorské katastrofě v první polovině 17. století. Členové rodu byli za zásluhy brzy povýšeni do panského a poté do hraběcího stavu s přídomkem podle svých moravských majetků – z Uherčic, Vratěnína a Pulic. Proslulý filantrop Leopold (I.) Berchtold získal roku 1800 buchlovské panství od své tety Marie Eleonory, poslední příslušnice baronů Petřvaldských z Petřvaldu.

Leopold (II.) Berchtold se narodil ve Vidni 18. dubna 1863. Studoval práva a politické vědy. Po úřednické činnosti na místodržitelství v Brně a okresním hejtmánství v Hodoníně se stal legačním sekretářem na rakousko-uherském vyslanectví v Paříži a Londýně a v letech 1906–1911 vyslancem v ruském Petrohradě. K tomuto období se vztahuje událost, kterou se Berchtold zapsal do širšího povědomí veřejnosti. 15. září 1908 to-

tiž umožnil v buchlovickém zámku tajnou diplomatickou schůzku ministrů zahraničí dvou velmocí. Za Rakousko-Uhersko se jí zúčastnil Alois Lexa Aehrenthal, Rusko reprezentoval Alexandr Petrovič Izvolský. Předmětem jednání bylo tehdejší balkánské ohnisko politického napětí, po němž následovala rakouská anexe Bosny a Hercegoviny, která se stala předkolem budoucího světového válečného konfliktu.

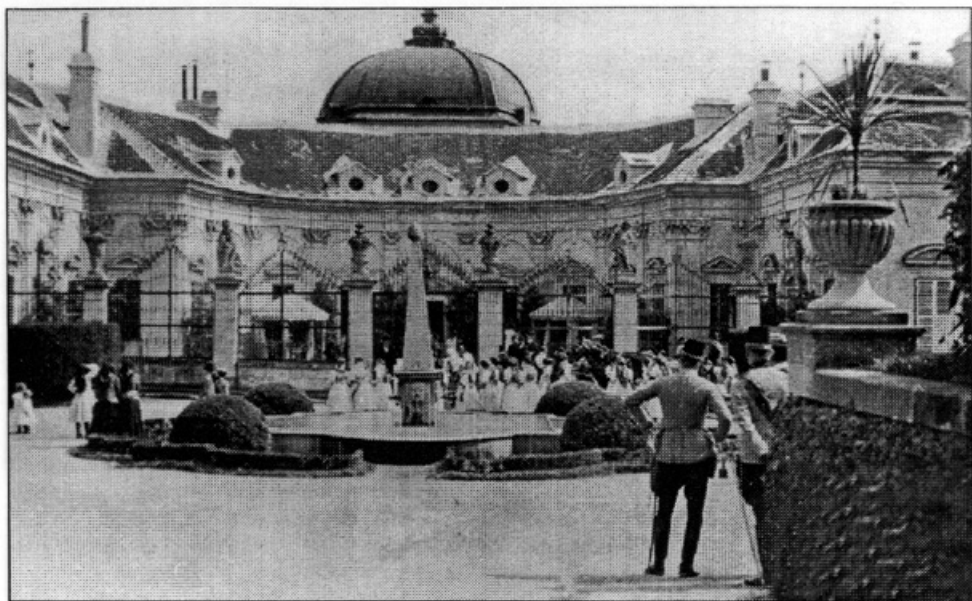
Berchtoldova kariéra dále stoupala. Z Aehrenthalova popudu, de facto proti své vůli, byl Leopold jmenován v roce 1912 ministrem zahraničí Rakouska-Uherska. V nastalé, pro mocnářství nepříznivé situaci, po atentátu na následníka trůnu Ferdinanda, vyhlásil v červenci 1914 Srbsku ultimátum, jehož výsledkem bylo vzplanutí I. světové války. Již v následujícím roce však podal demisi a působil coby nejvyšší hofmistr a komoří císaře Karla. Za svou spolupovědnost na vývoji udá-

Leopold Berchtold (vlevo) jako mladý diplomat s Michalem Károlyim (devadesátá léta 19. století)

Potrét Leopolda Berchtolda z doby jeho působení v Londýně a Paříži (1901)

Buchlovický zámek v době návštěvy arcivévody Františka Salvátora (1906)

lostí směřujících k válce byl v prvních dnech míru prohlášen za nežádoucí osobu na území nově vzniklé Československé republiky. Na tomto místě Berchtoldův oficiální životopis obvykle končí a obecně se má za to, že se už nikdy na svůj buchlovský statek nevrátil. Naposledy byla tato nepřesnost uvedena v monografii o vlastivědném pracovníkovi Aloisi Jaškovi, která se zmiňuje i o Leopoldu Berchtoldovi. Archivní materiály, desítky fotografií a zaznamenané paměti bohatě dokumentují Berchtoldovy četné návštěvy Buchlovic od počátku dvacátých let až do jeho smrti. Obecní policie a pracovníci okresního hejtmanství už od prvního mírového roku bedlivě sledovali dění kolem buchlovického zámku prostřednictvím několika občanů. Podezřelá byla téměř každá návštěva u Berchtoldovy manželky Ferdinandy v Buchlovicích. Z důvodu „podezření na monarchistické machinace“ například 6. listopadu 1919 důvěrně píše brněnský správce zemský správy politické okresnímu hejtmanovi do Uh. Hradiště a nabádá ho „k nenápadnému, ale stálému a důkladnému pozorování a ku podání zprávy o všech důležitých pozorováních“. Mezitím je na

vyšších úřadech přetřásána otázka platnosti Berchtoldova domovského listu, vydaného obcí 12. dubna 1919.

Zpočátku se Leopold Berchtold zdržoval víceméně ve Švýcarsku, poté i z finančních důvodů v Bavorsku, odkud podruhé česky požádal 28. srpna 1921 „vysoké předsednictvo ministerské rady v Praze“ o vyřízení trvalého pobytu v republice. Píše: „...s důvěrou očekávám, že mi bude umožněno žít jako člověku... se svou v čs. republice meškající rodinou, a jako občanu majícímu zájem na tom, abych bydlel ve svém příbytku a hleděl si svých záležitostí a svého hospodářství... Konstatuji, že jsem v posledních dvou letech na přání občanstva věnoval značnější obnosy na nutnou přístavbu kostela v Buchlovicích, totéž je zajištěno na novostavbu zamýšlené měšťanské školy, že jsem postoupil bezplatně pozemky Sokolu, a že také při novém pronájmu svých nemovitostí, pokud mi zůstaly a zůstanou k vlastní dispozici, postupovati budu dle zásad demokratických...“

*Foto z archivu autora
(Pokračování příště)*

Z kraja pod Buchlovem (3. část)

Anežka Hutková

Na zimním lovu koncem 30. let (uprostřed Alois Berchtold)

Panu obrfořtovi, který měli nějakú inší pochůzku, pro kerú nemohli zámeckýho hosta do hor doprovázet, spadl kameň z hlavy. Zatým strýc Oklešek už si rázně vykračovali s důležitým posláním do hór. Přiřda na určené místo, počkali až pán hrábě k ním v kočáře dojeli, postavili se do pozoru a podávaja im obě flinty, jak při cvičení na dopředu napřažených rukách, uctivo zařečňovali: „Pite hér gróf šajsu hózu?“ Pan hrábě se napřed trochu zarazili nad takovou všetečnú zvědavostú, ale podívaja se na přeuctivě se tvářícího strýca, pochopili, jakýho to výbornýho znalca němčiny mají před sebou, že si to strýc trochu enom popléti se šisn házn, vybrali si jednu flintu, maličko se usmíli a strýcovi pěkně poděkovali: „Ich danke ject nicht.“ A strýc celý šťastný přiřda zpátky se panu obrfořtovi pochválili. A pan hrábě po návratu dával večir ve společnosti zámeckých hostí veselú příhodu z lovu k lepšímu. Tak to temu strýcovi přeca enom lepší dopadlo, jak temu Josefovi.

Ale jednu přeca už se enom zdálo, že se na něho zas usmílo ščestí v podobě nějaký Mařky Hemžálkovy, kerá mu svatosvatě slíbila, dokon-

ce se aji zadušovala, že za ním donde na fáru a pujdú spolem na katechismus. To se ví, že Josef byl v devátém nebi. Dyť se mohl ženit od hodiny. Slobodný byl, plnoletý taky už dávno, dyť mu minulo čtyřtyadvacet. Tož furt milú Mařku vyhlídál, ale dyž se jí dočkat nemohl, usúdíl, že ten katechismus nebude snáď ešče nic tak důležitýho, co by nemohl odbavit sám. Dyž mu ale pan farář řekli – „milý Josefe, já bych ti rád vyhověl, ale to si musíš napřed dověct děvčicu“ – chytla ho za srdce takové á lítosť a neměja si kemu postěžovat, utékl ke stračeně do chlíva a lehňa si k ní do hrantu, plakál jak malé děcko, dyž mu vezme oblíbenú hračku. Stračena se chvílu nechápavo dívala, co to za divné futro se jí klade do hrantu, ale za chvílu temu přišla na chuť a všechny ty nahořklé slza mu jazykem pooblizovala. A jemu bylo při tem tak dobře, jak dyby ho maměnka upracovanú rukú hladili, že se pomály tišil, až nakonec usnul jako děcko v maměčiném klíně. Ale na tú všecku radost a slávu, kerá ho ze svatbú čekala a o kerú byl tú věrolomnicú Mařkú zas připravený, nemohl

dlúho zapomnēt. A nebylo se co divit. Tenkrát svajba, to nebylo enom tak ledaco. To byla veliká slavnosť.

Jak si snúbenci odbyli na fáre zápis, byli hned na to v nedělu před celú farností shodění z kaza-telni. To se fšeckým na vědomosť dávalo, že do stavu manželského stúpiti míní třeba Josef Kunc, slobodný, plnoletý syn rolníka Martina Kunca z Buchlovic a jeho manželky Rozíny, rozený Maňkový ze Břestku s Josefú Staňkovú, slobod-nú, nezletilú cěru Silvestra Staňka a jeho man-želky Blandýny, rozený Kučíkový ze Stříbrnic. Nakonec se ohlásila připomínka, že kdo by měl co namítat proti temu manželství zamýšlenému, ať to ohlásí na zdejší farní úřadě. To se opakovalo po tři neděle a teprú ve čtvrtém týdni mohly byt zdavky. Ale po celý ten čas byli tak vzácní, že se všady o nich mluvalo a kde přišli, všady se jím dávala česť. To bylo enom – „pane ženichu sem, ženichu tam“ – a u nevěsty zas se říkalo už „paní nevěsto“.

Hned první nedělu zas si zvali každý svoje hosti. Nevěsta se starší družkú a ženich se starším mládencem. Už k temu zvaňú měli pěkné říkání. Po křesťanským pozdravení vyřizovala družka lebo mládenec, že jich pán ženich s paní nevěstú zkazujú pěkné pozdravovat a taky prosit, aby se za ně strýček a tetička, lebo kmocháček s kmotřenkú, nestyděli, ale ten a ten deň v tú a v tú hodinu jich do chrámu páně doprovodili. A ať dondú jistě a fšeci. Večír před svajbú se zešli u nevěstiny družky k pletení věnečkú pro snúbence, chystání voniček s velikýma prutama

rozmarýnu a dlúhýma bílýma pantlama pro mlá-dence. Bývalo při tem zpěvu a veselí, ale aji lúčení s kamarádkú. To zazpívali nevěstě na odchodu její kamarádky, družičky:

*S Pánem Bohem, kamarádko
s Pánem Bohem zostáví
a po celý stav manželský
se tady dobře míví
tak jak ses tu mívávala
dyž sem já k vám chodívala
dyž sem já k vám, kamarádko
na besedy chodila.*

*Ja, už mě k vám, kamarádko
zarůstá ten chodníček
že má býti rozpletený
ten zelený věneček
věneček pěkný, zelený
má býti rozpletený
už je konec, kamarádko
našemu milování.*

*Ja, co já mám, kamarádko
s tým věnečkem udělat
neb s ním mosím vše družičky
mládence podělovat
aby z něho příklad brali
věrně se milovali
a svůj zelený věneček
v čistotě zachovali.*

(Pokračování přístě)

Březen

ze slova blinda, březost. V tomto měsíci drobný dobytek bývá březí, rodí mláďata, zejména kozy a ovce (ty i dřive). Jiný výklad je odvozen z břízy, ta počíná rašit, ale hlavně dává mizu k pití. Vztahuje se to i k pivu. Bývalo prý především nápojem jarních svátků. Výraz březnové pivo se užívá dodnes, má to být nejlepší pivo. Toto pivo vyráběly ženy. V tu dobu nejlépe klíčí ječmen, také dobře procházejí chemické pochody, které toto klíčení provázejí.

Pranostiky

Březen – za kamna vlezem. Březnové slunce má krátké ruce. V březnu sedlák stromy ořezá-vá, ale kabát ještě nesundává. Březen se umí pousmát, ale také pořádně zamračit.

Buchlovské školy

Zdeňka Maršálková

Ted' je tu škola jedna základní devítiletá. Ještě nedávno zde byly školní budovy dvě a třídy devítiletky byly do nich rozděleny. Za mého dětství tu samozřejmě také byly budovy dvě, obecná škola u kostela a měšťanská škola u bývalé četnické stanice.

Obecná škola tu má své pradávné předchůdce, a tak začnu u ní, ačkoliv můj článek má popisovat buchlovské školství v době mého dětství.

První zmínka o kostele a o faře v Buchlovicích pochází z roku 1398. Můžeme předpokládat, že už tehdy při faře jakási škola, kde vyučoval místní kněz, tady byla. První doložený doklad o existenci školy v Buchlovicích je z roku 1600. Tehdy škola byla při tehdejší českobratrském sboru, asi opět ve farní budově. V mládí jsem navštěvovala přednášky brněnského archiváře, buchlovského rodáka pana Kučíka a pamatuji si, jak říkal, že českobratrská fara v té době byla v domě čp. 14 mezi školou a hřbitovem, kde v mém mládí bydlela rodina pana Silnůška, varhaníka. Úlohu učitele zastával českobratrský kazatel a prý bylo možné, i když to není písemně doloženo, že tam mohl i kdysi být, třebaš jen na návštěvě, Jan Amos Komenský.

Po rozpadu českobratrského sboru v době třícetitelé války a těsně po ní v Buchlovicích pravděpodobně škola nebyla. Až v roce 1679 je zmínka o farní škole, zřejmě vzniklé při zřízení nové katolické fary.

První jméno učitele – Majer – se uvádí v roce 1720. První zpráva o školní budově se uvádí roku 1742. Stávala na Lhotce naproti kostela. Já i ostatní starší obyvatelé Buchlovic ji ještě pamatujeme. Byla zbořena koncem 40. let. Byla to žlutě natřená starodávná chaloupka s doškovou střechou a krytým dřevěným vstupem od silnice. Po výstavbě nové školní budovy sloužila jako příbytek starých chudých občanů. Školní budovou byla až do roku 1862. Já ještě pamatuji stařenky a stařečky, kteří do ní chodili. Vyprávěli, že v ní byla jen jedna třída a byt pro učitele. Někdy, když přišlo do školy hodně dětí (v době polních prací byla docházka do školy velmi slabá), tak se prý učilo i pod ořechem vedle školy a pan učitel přecházel ze třídy pod ořech.

V roce 1862 byla postavena škola nová u panenské cihelny, ve které byl byt učitele a dvě třídy. Avšak i ta brzy nestačila a v roce 1889 byla dokončena nová škola u kostela, která tam stojí dodnes, i když už se v ní nevyučuje. Měla byt pro učitele a 7 tříd, z nichž se jedna pro velkou vlhkost a špatné osvětlení nepoužívala. V přízemí při vstupu hlavním vchodem napravo ke Lhotce byl byt učitele, v době mé školní docházky byl prázdný. Nalevo byla u dveří šestá třída (rohová) s průčelnými okny k silnici a ke kostelu a bočními do parku. Pak byl malý kabinet na školní pomůcky a potom první třída s bočními okny jen do parku, jako předešlá, ve které se ale nevyučovalo pro málo světla a velkou vlhkost. Schody do prvního patra se na podestě rozdělovaly. Nalevo vedly ke druhé, třetí a čtvrté třídě, napravo ke třídě páté. Druhá třída byla nad učitelským bytem v přízemí v čelní frontě s okny na silnici ke kostelu. Pak následovala sborovna. Čtvrtá třída byla rohová nad šestou třídou v přízemí, za ní směrem ke hřbitovu následovala třetí třída (nad první třídou v přízemí). Schody z podestě napravo vedly do páté třídy, která byla nad poslední prázdnou třídou v přízemí směrem ke hřbitovu.

Do této budovy jsem začala chodit jako prvníáček po tragickém roku 1938 v září. Na zápis se téměř nepamatuji, jen mlhavě na umístění sborovny, kde se zápis konal. Před zahájením školního roku mi nechali rodiče udělat aktovku u pana Rádera (místního sedláře), s jehož mladší dcerkou Miladkou jsem chodila do jedné třídy. Aktovka se mi moc líbila, voněla čerstvou kůží. Byla nejenom hezká, ale to i bytelný solidní výrobek zručného a solidního řemeslníka. Ještě v gymnasiu, v sextě jsem v ní nosila knížky. Z Hradiště mi přivezli dřevěné pouzdro pestře nalakované s obrázky z plovárny. Do něj mi koupili v malé dřevěné tmavozelené trafice za poštou u paní Mášové tužku, gumu a barevnou násadku s několika pery. Také mi u ní koupili „Poupata“ – krásný tehdejší slabikář s roztomilými obrázky malířky paní Kvěchové, početníci s černožlutými deskami a několik sešitů. To vše se mi velmi líbilo, nijak zvlášť jsem se však do školy netěšila, ale bylo to něco nového.

Budova školy na Lhotce

(foto: -vlk-)

Teď odbočím trochu pro zajímavost: těsně před prvním zářím (jasně si to pamatuji) mi maminka koupila v Buchlovicích v baťovském obchodu s obuví u pana Beneše světle modré ponožky (na šestileté dítě) za 80 haléřů a hnědé sandálky, uzavřené na celé noze, dírkované zapínané na přezku, s podrážkou ze „sádlové“ surové gumy (rovněž na šestileté dítě) za 8 korun.

Můj první školní den 1. září 1938 mám stále v živé paměti. Byl to podmračený chladný den a den před ním byla velká bouřka s velkým lijákem. Do školy se mnou šla maminka tak, jako šly všechny maminky se svými dětmi. Protože bylo chladno, dala mi na hlavu novou červenou rádionku, ke které jsem cítila značný odpor. Ve škole se mi líbilo. Bylo tam hodně dětí, některé jsem znala, jiné ne a byla tam milá a dobrá paní učitelka Kadlecová, kterou jsem znala, na ulici jsem ji vždy pozdravila a ona mi vždy řekla několik slov. Vyprávěla nám pohádku o koťátkách a pověsila na zeď velký visací obraz mourovaté kočky s kotaty. Za nějakou dobu přišel do třídy pan řídící Šlosar a pustili nás domů. Domů už jsem šli všichni bez maminek. Na náměstí mě zaujal na mostě rozvodněný potok -

„ganál“. Byl plný špinavé vody a kalné vlny rychle tekly do parku. Na nich se pohupovaly proutěné metly a koše. Jak jsem se nahýbala přes zábradlí, slétla moje nová červená rádionka dolů do vody vlny ji rychle unášely s různými věcmi rychle po proudu. Nezabavila jsem se jí schválně, ale nic mně to nemrzelo.

Paní učitelka Kadlecová nám vždy v přestávce půjčovala obrázkové pohádkové knížky. Asi to dělala proto, že se mnoho dětí vůbec doma ke knížce nedostalo, aby měly možnost stykem s knížkou si k ní vypěstovat dobrý vztah. Jednou za týden jsme měli „zúčtování“. Paní učitelka za dobré chování každému do notýsku napsala hvězdičku. Za darebačiny připsala „zapsání“. Jeden den v týdnu byla bilance. U každého žáka sečetla hvězdičky a „zapsání“, každé zapsání zrušilo jednu hvězdičku. Komu nějaké hvězdičky zbyly, dostal odměnu. Na stolek vyložila jednotlivé pastelky, obtisky, zvířátka vystříhaná z archů. Kdo měl nejvíc hvězdiček, šel si vybrat první. Pak následovali další, až s nejmenším počtem hvězdiček šel poslední a muset brát, co zbylo.

(pokračování)

Obě fotografie jsou z přehlídky lidových zpěváků Slovácký koštěř, z ročníků 1981 a 1987. (z archivu Květy Doležalové)

Chaloupky pod horama

Z jedné takové chaloupky odešel i pan Zámečník, člověk tichý, skromný a hodný. Ten asi lidem nikdy neublížil. Lidé, kteří vyrostou v přírodě, jsou už takoví. Jak krásná byla jejich chaloupka tam v Břesteckém pastvisku; v Buchlovicích se říkalo – no, tam v Chrástách. Škoda, že to všechno tak změnil čas a na místě, kde stával jejich domeček, je snad jen ta lípa a zasypaná studna. Pak již jen křoví a zbytek zarostl už les.

Břestecké pastvisko, to bylo jako v pohádce. Od hór, kde se říkávalo „od boří“, se krčila i nějaká ta políčka, kde úroda nikdy moc veliká nebyla. Zem tam byla vždycky taková, jakoby hladová, plná kamení a co vyrostlo, často zničila zvěř. Ale lidé se nevzdávali. Orali, kopali a přece se něco sklídilo. Obilí se poseklo kosou, svázalo do snopů ne moc těžkých a stávala tam řada panáků. Jinak tam byly louky, které se se svou květenou podobaly trochu těm horským. Byly překrásné, obzvláště v létě. Popisovat všechny ty bylinky, jejichž odborné názvy ani moc neznám, bych musela hledat někde v herbáři. Marně je však na těchto místech hledám. Některé jsem přece jenom našla, ale to až na Šumavě, blízko pramenů Vltavy.

Přes tyto louky vedly cesty, často lemované brížkami, někdy i přes močál, kde rostlo sítí. Houpaly se na něm bílé chomáčky jako by z vaty a my děcka jsme si z toho sítí plétávaly malé košíčky a všelijaké takové věci. Často při šlápnutí zavoněla pod nohou větvička divoké máty a všude to vonělo mateřídouškou. Rostla při každé cestě a její droboučké lístečky zakrývaly leckteré mraveniště. A těch kopretin, celá kola, ve kterých se krásně vyjímaly nafialovělé zvonečky a místy chomáče růžových kohoutků a výrazných smolníček. Jinde při mezi

se to zase modralo několika druhy rozrazilů. Tyto louky bývaly vždy řádně posečené, takže ta špatná tráva nestihla zničit všechny ty drobné rostlinky a často i léčivé bylinky. Kdo je sekl, nevím, ale zřejmě jejich majitelé. Vždyť na jejich voňavém senu si ráda smlsla každá kravička.

Také v zimě to byla učiněná pohádka. Všechno pokryté čistým sněhem a když někdy i stromy obalila námraza, bylo nač se dívat. Ale i odtud se muselo do školy. Děcka se brodila sněhem a také cesta do práce, ráno ještě za tmy chodníčkem po mezích a blátivých cestách do Buchlovic na autobus do Hradišča. Na podzim za tmy z domu a po tmě zpátky.

A přece byly krásné všechny ty chaloupky pod horama, ve kterých často i za nevlídných podmínek vyrostli lidé dobrého srdce. Okénka malá a od kamen to vonělo čerstvě nařezaným dřevem. U skromné večere, unaveni od práce seděli tu prostí lidé a povídali si. I na dvorku již bylo všechno hotovo a nakrmená domácí zvířata ukládala se ke spánku. Jen pes pozorně střežil celé stavení. Noc pokojně nesla se nad krajinou. I ti ptáci v lese utichli, aby pak časně z rána svým zpěvem přivítali nový den.

H. S.

Buchlov a Barborka z míst, kde stával Zámečníkův domek (foto: B. Žižlavský)

OTVÍRÁNÍ SKLÉNEK

Folklorní agentura Buchlov

Na poslední chvíli

Tak, jak vy rozumujete o destilátech, tak to my, muzikanté z Hluku, máme dávno za sebou. Vžijete sa nekerý z vás do stavu muzikanta, který hraje 30 roků v dechovce? To ani nemožete, pokud sami na něco nehrájete. A jak my říkáme a jak říkali Slováci na vojně – číslo hovorí. Počítajte se mnú po pořádku – ročně takových 40–50 pohřbů (ale v posledních letech podle jednatele je pohřbů čím dál méně, protože lidé sú čím dál víc zdravější), zahájení roku, ukončení roku, přijímání, plesy, svatby, hody, první MDŽ, narozeniny, zkoušky, svátky, koledování, valné hromady a všady štamprle, pleskačky, sodovčáky, püllitry, litry na nátisk, náladu, na zdraví. To už chuťové buňky v hubě (papily v papule), na jazyku a na škráňkách u takového dechovkáře rozpoznávají, co je co. Od polahody až po řepovicu, po keré sa týdeň brká, jak po okrajoch. Když jsem z kraja mého hráti v dechovce uviděl smlouvy, které předkládali jednatel nebo kapelník k podpisu pořadatelem, tak jsem nerozumněl dodatku 1 LB, 2 LB. Proboha, co to je? Starší kolegové mě to objasnili – to je přeca jeden litr borovičky nebo dva (nejlepší z Nivnice). Ta je pro muzikanta dobrá na pysky, tolik sa z ní nebrká, netahne z tebe a osvěží dech, dyž dojdeš po ránu dom, lesní vůni! My ale nevymýšláme, dá sa vypít všechno, ale s jakýma následkama. Šak aj na to pití sme vymysleli různé názvy – svinina, chachardyja, nivnická žlutá sodovka. Kolikrát byl zničen ne enom 1 LB, ale také další, holé kafé (bez rumu), aj kafé plnotučné aj s příplatkama. A tých písničiek, rozumování, vzpomínek, muzikantského humora, klarinetových sol a meziher, ně enom v hospodě „z drobného kamení“, ale také na zpátečních cestách na ráno v autobusech. Podarebně sa u nás neříká – chlpy, chlpy, planty, planty.

To bylo aj štrajchání korpusama o rýny a brizolity, nepokojné noce s pálením žáhy, vyčítavé (oprávněně) pohledy našich muzikantských poloviček a tiché domácnosti. Na každéj valnéj hromadě – najmeně 30 muzikantů, to je 30

sodovkových nebo püllitrů. Každý sa chce ukázat, to už je nejaký výběr jak sa patří, aj s pozdním sběrem, archivem, to nekerí cítijú ve slivovici aj lipovinku. To je nejakých záklonů hlavy, ale nikom z nás nevyletěl doposavád ani atlas ani čepovec. U svátků, kdy sa hrálo před domama po Hluku, sme to měli otypované – tady je to pitné, tady horší, tady rači nepít, tady bude špička – oslavenec je alchymista, ten to umí udělat. Z toho jako třeba například vyplývá, že sa u nás páli na černo, ale tom nemožu uvěřit, to by sa nám na obec moselo donést.

A závěr?

Všechny ty vánoční, velikonoční, tříkrálové, fašankové, hodové a ostatní košty slivovic a ostatního páleného máme my, muzikanti z hluckého Šarovca dávno za sebou (a dufajme aj před sebou). Protože při našej bohulibej činnosti, kdy děláme lidom enom radost (někdy aj po pohřbě) a za to sa dostaneme do nebe, sme toho okoštovali tolik z otevřených sklének, že možeme prohlásit, že pitelné je všechno.

Tááák asi!

S přáním „méně šárky, jarních mrazů, pilatek a květopasů“

Ing. Fanyn Rybníkář
muzikant a místostarosta Hluku

PROSINEC 2004

Narození:

Nikola Mitášová
Ondřej Martinák

Úmrtí:

V DD Buchlovice zemřelo 5 občanů.

Přistěhováno: 0

Odstěhováno: 2 občané

K 31. 12. 2004 bylo v Buchlovicích 2 453 obyvatel.

LEDEN 2005

Úmrtí:

V měsíci lednu jsme se naposledy rozloučili s panem Jaroslavem Zámečnickem,
Buchlovice, ul. Velehradská.

V DD Buchlovice zemřeli 2 občané.

Přistěhováno: 12

Odstěhováno: 9 občanů

K 1. 2. 2005 bylo v Buchlovicích 2 453 obyvatel.

Knihařství Dita Špalková Uh. Hradiště

nabízí

- vazby a umělecké vazby knihy, časopisů a novin, diplomových prací, sbírek zákonů
- pasparty
- výrobu kartonáže, krabice, kazety, pořadače, spisové desky
- možnost expresních zakázek

Provozovna Svatováclavská 433 (nad okresní jídelnou) Uherské Hradiště

Provozní doba: Po–Pá 8.30–16.30, St 8.30–18.00

Kontakty: telefon/fax – 572 578 863, mobilní telefon – 603 175 352

BUCHLOVSKÝ ZPRAVODAJ

Vydává Obecní úřad v Buchlovicích, tel.: 572 595 120. Vychází měsíčně, řídí redakční rada, odpovědný redaktor ing. Miloslav Hrdý, výkonní redaktori Vlastimil Kořínek a Bořek Žižlavský. Náklad 350 výtisků. Cena 6,- Kč

Registrační číslo MK ČR E 13102

*Redakční rada si vyhrazuje právo upravovat příspěvky.
Sazba Vít Kučera, tiskne HUDEC print, s. r. o., Buchovice*